

TISKOVÁ ZPRÁVA

Souhrnná zpráva o závislostech a Národní výzkum užívání návykových látek: Česká republika je stále zemí kuřáků a uživatelů psychoaktivních léků

Praha, 30. 5. 2024 – Vláda obdržela *Souhrnnou zprávu o závislostech v České republice 2023*, která přináší komplexní přehled založený na tematických zprávách vydaných v r. 2023, doplněný o aktuální situaci a vývoj. Zároveň jsou zveřejňovány výsledky nejnovějšího *Národního výzkumu užívání návykových látek* – celopopulační studie založené na reprezentativním vzorku občanů ve věku 15+ let, provedené v r. 2023. Výzkum navazuje na obdobné studie z let 2008, 2012, 2016 a 2020. Přináší cenná nová data o užívání legálních a nelegálních návykových látek i behaviorálních závislostech, která umožňují sledovat dlouhodobý vývoj situace.

„Národní výzkum užívání návykových látek je unikátní studie, kterou Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti realizuje v pravidelných intervalech už 15 let,“ říká **národní koordinátor pro protidrogovou politiku Jindřich Vobořil** a dodává: *„Data rozhodně ukazují na potřebu něco změnit. Je ale dobře, že tato data máme a můžeme je využívat tak, aby naše kroky nebyly založeny na dojmech a populismu, ale právě na evidenci fakt. Jen přes samotné zvýšení informovanosti a otevřenou debatu ve veřejnosti vede cesta ke zlepšení zdraví a ochraně dětí a dospívajících.“*

Národní výzkum užívání návykových látek 2023 probíhal ve dvou částech uskutečněných od dubna do července 2023: online dotazování v reprezentativním vzorku občanů a osobní (face-to-face) dotazování v náhodně vybraných domácnostech v celé ČR. Dotazníkový formulář studie Národní výzkum užívání návykových látek 2023 obsahoval 246 otázek a screeningové škály poskytující odhad výskytu problémového užívání návykových látek či hazardního hraní. Metodika studie a její základní výsledky jsou popsány v časopise **Zaostřeno č. 1/2024**, který je přílohou této tiskové zprávy. Otázky byly zaměřeny na kouření cigaret, užívání alternativních tabákových a nikotinových výrobků, konzumaci alkoholu, užívání a nadužívání psychoaktivních léků a užívání nelegálních drog, hraní hazardních a digitálních her, trávení času na internetu a na sociálních sítích, duševní zdraví a životní spokojenost. Použité screeningové škály poskytují aktuální odhady výskytu problémového užívání návykových látek, problémového hraní hazardních her, nadužívání internetu a výskyt problémů v oblasti duševního zdraví.

„Česká republika je stále zemí kuřáků, zjistili jsme, že přes 22 procent dospělých (tedy asi 2 miliony osob) denně nebo téměř denně kouří cigarety a stejný podíl populace má zkušenost s elektronickými cigaretami. Nadále více než 11 procent dospělých (asi 1 milion lidí) denně nebo téměř denně pije alkohol. Není divu, že tato čísla národního koordinátora Jindřicha Vobořila znepokojuj,“ říká **vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti Pavla Chomynová**, a doplňuje: *„Zásadní změny nevidíme ani u užívání psychoaktivních léků – v posledním roce je užívalo více než 16 procent lidí. K tomu jsme zjistili, že přibližně 6 procent dospělých vykazuje zvýšené riziko úzkostně-depresivní poruchy a u dalších asi 6 % byla porucha pravděpodobně přítomna – tedy asi 1,2 milionu osob je v riziku rozvoje problémů v oblasti duševního zdraví.“*

Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2023 je v pořadí třetí zprávou Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti (NMS), která přináší komplexní přehled o situaci v oblasti užívání návykových látek a dalších forem závislostního chování v ČR. Zpráva shrnuje aktuální situaci a vývoj v oblasti legislativy a politiky,

uvádí výsledky studií zaměřených na rozsah a vzorce užívání nelegálních drog, shrnuje situaci a změny v oblasti prevence, léčby a snižování rizik, popisuje vývoj kriminality a aktuální trendy na trzích s produkty se závislostním potenciálem. Zpráva vychází z tematických zpráv vydaných v průběhu r. 2023. Popisovány jsou poslední dostupné výsledky (z běžných statistik jde obvykle o údaje za r. 2022, z výběrových šetření také výsledky z r. 2023) a tam, kde jsou dostupné časové řady studií, jsou prezentovány i trendy ve vývoji situace v posledních deseti letech.

Z mnoha zjištění Národního výzkumu užívání návykových látek 2023 vybíráme několik fakt:

- Pokračoval klesající trend v míře denního/téměř denního kouření klasických cigaret patrný od r. 2016, přičemž k výraznému snížení míry denního kuřáctví došlo především mezi tzv. mladými dospělými, a to z 14,8 % na 9,1 %, resp. z 28,6 % na 20,1 %. Pravidelné kouření se naopak zvýšilo mezi respondenty ve věku 55+ let. Současně s poklesem míry užívání klasických tabákových výrobků, dochází v posledních letech k nárůstu prevalence užívání e-cigaret, a především zahříváných tabákových výrobků.
- Konopí za účelem léčby somatických potíží, a to jak na lékařský předpis, tak bez předpisu, užilo alespoň jednou v životě 15,7 % dospělých starších 15 let (14,1 % mužů a 17,3 % žen). Mezi respondenty výrazně převažovalo užití konopí z důvodu samoléčby (14,8 %); užití na základě doporučení lékaře však uvedlo jen 0,9 % respondentů, a někteří z nich užili konopí i rekreačně. Užití konopí výhradně z důvodu samoléčby uvedlo 10,4 % dospělých (8,2 % mužů a 12,5 % žen).
- Ve srovnání s r. 2020 se v r. 2023 výrazně zvýšil podíl uživatelů sedativ a hypnotik, kteří je užívali s frekvencí alespoň 1krát týdně nebo častěji (z 51,9 % na 61,7 %), přičemž podíl denních uživatelů se téměř zdvojnásobil (10,1 % vs. 18,0 %). I v případě opioidních analgetik se podstatně zvýšil podíl respondentů, kteří je užívali alespoň jednou týdně nebo častěji (ze 45,0 % na 57,1 %).

„Zpráva publikovaná v časopise Zaostřeno obsahuje množství informací, tabulek, grafů; jde o základní výsledky Národního výzkumu užívání návykových látek. Je prakticky nemožné z tak obsáhlého souboru dat udělat stručný výběr, přesto jsme se o to pokusili.“ říká **Pavla Chomynová** a dodává: *„V průběhu roku budeme s daty dále pracovat a podrobněji zpracovávat jednotlivá témata v širších souvislostech. V příloze tiskové zprávy najdete přehled **Národního výzkumu užívání návykových látek 2023 v číslech**. Podrobnější výsledky budou prezentovány mimo jiné v tematických zprávách, které NMS každoročně vydává.“*

Podrobnější informace

Přílohy k tiskové zprávě:

Národní výzkum užívání návykových látek 2023 v číslech

Zaostřeno č. 1/2024: Národní výzkum užívání návykových látek 2023

Souhrnná Zpráva o závislostech v České republice 2023

Zaostřeno 1/2024 a Souhrnnou zprávu o závislostech (PDF) najdete na webu drogy-info.cz v sekci [Zprávy, odborné publikace a časopis](#) pod záložkou [Časopis Zaostřeno](#) resp. [Zprávy o situaci](#). Jsou dostupné rovněž na stránce Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí pod záložkou [Výroční zprávy, publikace, metodiky](#).

Přehled situace – úvodní kapitola Souhrnné zprávy o závislostech (html) je dostupná pod záložkou [Přehled situace](#), na úvodní stránce drogy-info.cz.

Kontakt pro média

Mgr. Pavla Chomynová, vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti

M +420 702 087 862, E-mail pavla.chomynova@vlada.gov.cz

Mgr. Jindřich Vobořil, národní koordinátor pro protidrogovou politiku

M +420 725 805 865, E-mail jindrich.voboril@vlada.gov.cz

Žádosti o rozhovor a otázky je možno zasílat prostřednictvím Davida Hluštíka, david.hlustik@vlada.gov.cz,
+420 602 244 776.